

kennis en aanpak van
sociale vraagstukken

DE WIJKEXPEDITIE IN NIEUWEGEIN

Hoe zorg je als sociaal professional of gemeenteambtenaar dat spanningen in een buurt verminderen? En hoe signaleer je tijdig, zodat onderhuidse spanningen niet uitgroeien tot hardnekkige tegenstellingen en polarisatie in een buurt? Movisie zoekt naar antwoorden door te leren van de praktijk. Hiervoor interviewen we betrokken professionals bij een specifieke casus en reflecteren we daarop vanuit wat we weten dat wel of niet goed werkt volgens onderzoek. In dit document is een casus in Nieuwegein beschreven. De in totaal vijf casusbeschrijvingen worden gepubliceerd op www.movisie.nl/buurtspanningen.

CASUS NIEUWEGEIN

In een wijk in Nieuwegein maken bewoners vaak melding van overlast op straat en storend gedrag in hun buurt. De sociale cohesie in de wijk is laag volgens Elke Westermann, procesbegeleider bij Kringwijs¹. De wijk heeft veelal sociale huurwoningen en kent overwegend hoogbouw en tweekamerappartementen. Er wonen relatief veel inwoners met een lage sociaaleconomische status. De gemeente wil met name passende ondersteuning bieden aan bewoners in deze buurt die ambulante ggz behandeling krijgen of kregen. De gemeente wil zowel inzetten op het bestrijden van eenzaamheid en het voorkomen dat sluimerende conflicten uitgroeien tot spanningen. Ze organiseert daarom een zogenoemde adviestafel met en voor experts waar oplossingen de revue passeren. Zoals een toegankelijk loket in de wijk. Kringwijs is een van de genodigden. Zij stellen voor om eerst en vooral voldoende tijd uit te trekken om bewoners zelf te vragen wat zij belangrijk vinden, wat ze missen en mee te denken en doen aan oplossingen. Die invalshoek wordt goed ontvangen.

De gemeente vraagt Kringwijs om in nauwe samenwerking met de wijkprofessionals, waaronder wijkagent, wijkcoördinator en welzijnsprofessionals zo'n traject in gang te zetten.

Westermann, werkzaam bij Kringwijs, werkt als procesbegeleider aan dit project 'de buurt aan de slag' in deze wijk.

BESCHRIJVING VAN DE CASUS EN AANPAK

Deze buurt heeft sociaal gezien meerdere uitdagingen, zowel luide als stille. Bij de wijkagent en het sociaal wijkteam komen regelmatig signalen van overlast binnen in diverse verschijningsvormen. Westermann noemt er enkele. Zo is er sprake van verkeersonveiligheid door asociaal rijgedrag van automobilisten. Jongeren die rondcrossen op scooters door de buurt. Bewoners storen zich aan drugsgebruik van sommigen en ervaren overlast door luide muziek op straat of uit woningen. Er liggen vaak glasscherven op straat en

¹ Stichting Kringwijs is een organisatie die overheid, (maatschappelijke) organisaties en burgers ondersteunt bij veranderprocessen om een samenleving te realiseren waarin mensen elkaar opzoeken en elkaar vragen om mee te denken over oplossingen, ook als dat niet zo voor de hand ligt. Wereldwijd en zeker ook in Nederland is veel kennis en ervaring opgebouwd hoe je stappen kunt zetten naar zo'n samenleving. In samenwerking en in gesprek met mensen, organisaties, zorg en overheid.

lege flessen in de struiken. Het lijkt erop dat er bij overlast nauwelijks of niet met elkaar gesproken wordt. De meldingen van overlast komen terecht bij de wijkagent of bij het sociaal wijkteam. De stille uitdagingen betreffen stille problematiek achter de voordeur: er is eenzaamheid en vaak niet of nauwelijks contact tussen de bewoners onderling. In de buurt wonen relatief meer inwoners met een rugzakje (deze blijken overigens lang niet altijd de overlast te veroorzaken, integendeel). Er is er nauwelijks zicht op hun welzijn en binding met de buurt. Het contact tussen bewoners en de ondersteunende organisaties in de buurt is niet voldoende om hier het hoofd aan te bieden.

Aanpak

Wijkexpeditie

Westermann hanteert bij haar aanpak in de buurt een beproefde en goed beschreven aanpak die Kringwijs de Wijkexpeditie noemt. De buurtbewoners gaan tijdens de expeditie – begeleid door een procesbegeleider en waar nodig met assistentie van in de wijk wonende professionals – aan de slag met onderwerpen die zij zelf in hun buurt of wijk aangeven of herkennen als belangrijk.

Bij de aanvang van het project is een denktank ingericht. Die bestaat uit gemeente, participerende organisaties en inwoners. Onder procesbegeleiding van Kringwijs gaan de denktank-leden stap voor stap aan de slag om te zorgen dat inwoners zelf aan het woord komen. Dat doen ze door het organiseren van bewonersavonden. Ieder wordt zo meegenomen in de visie en werkwijze.

Westermann: “Actieve en betrokken buurtbewoners organiseren zich vaak zelf. In sommige wijken en bij sommige buurtbewoners is er meer nodig, door o.a. negatieve ervaringen met overheden, zelfetikettering, drempels door eigen beperkingen, etc.”

Westermann draagt er zorg voor dat ook deze bewoners aan zet komen én blijven in het proces. Bij het opstellen van adviezen zijn zij in hoge mate zelf eigenaar van de aanpak. Kringwijs begeleidt dit proces en de vanuit de wijk betrokken organisaties ondersteunen en werken constructief mee. Het is 100% de wijk van buurtbewoners.

Bij de start van de expeditie worden de wijkbewoners actief gevraagd om aan te geven wat zij belangrijk vinden. Er wordt hen ook gevraagd om te reageren op adviesvragen die de gemeente rondom de wijk stelt. Zodoende kunnen ook thema's die de gemeente bezighoudt een goede plek krijgen. Een win-win situatie. Westermann geeft aan dat bij ernstiger kwesties in een buurt ook een *Eigen Kracht-conferentie* voor groep, wijk of buurt ingezet wordt. Hiertoe werkt Kringwijs samen met de Eigen Kracht Centrale.

Betrokken buurtbewoners

Zoals gezegd is een belangrijk uitgangspunt in deze aanpak dat buurtbewoners – al of niet met enige assistentie – zelf kunnen aangeven of erkennen wat er in hun wijk speelt en wat ‘niet goed gaat’. En dat er altijd wel bewoners zijn die willen meedenken en bijdragen in het aanpakken van verbeteringen. Dat kan gaan om het aanpakken van overlast en het omgaan met mensen met gedrag dat je stoort of niet begrijpt. De ervaring leert dat je op deze manier positief ingestelde bewoners bereikt en – vroeg of laat – ook de ervaringen en bijdragen van inwoners met een ggz-achtergrond naar boven komen. Het is niet de bedoeling om deze apart als groep uit te nodigen, maar er wordt wel gekeken of ook zij in hun rol van buurtbewoner willen aanhaken. Iedereen hoort erbij en juist hun inbreng blijkt van belang, mede door hun kennis en ervaringsdeskundigheid.

Leefwereld aan zet

Bij Kringwijs is de voorwaarde dat de gemeente een convenant ondertekent met betrokken buurtpartijen. Daarin committeert zij zich aan de expeditie en het plan dat de inwoners en deelnemers aan de Expeditie

zullen opstellen. Dat is nodig, omdat niet van tevoren te voorspellen is welke uitkomsten dat zullen zijn. De uitkomsten zijn verbeteringen, opgesteld en gekozen door de buurt zelf. Inspiratie en instrumenten haalt Kringwijs uit drie bronnen: het gedachtegoed van de Eigen Kracht Centrale, community-building² en het Deep Democracy³ model. Westermann geeft de bedoeling aan: bij het oplossen van spanningen dient juist de leefwereld aan zet te zijn. De aanpak is uitgebreid beschreven in een interne handleiding.

Huis voor huis

Westermann geeft aan dat bij de wijkexpeditie álle buurtbewoners kunnen meedenken. Dus niet persé de sleutelfiguren of vertegenwoordigers. Ieders inbreng telt. De wijkexpeditie start daarom ook met een persoonlijke 'uitvraag' onder alle inwoners. Westermann en enkele gemotiveerde buurtbewoners en sociaal professionals bellen aan bij 300 adressen huis-voor-huis. Ze nodigen de bewoners persoonlijk uit om een plan te maken voor de eigen buurt, uitgaande van wat zij belangrijk vinden voor prettig wonen in hun wijk. Dit doen ze in de vorm van twee avonden. De eerste avond gaat over kennismaking en het inventariseren wat de buurtbewoners zelf belangrijk vinden voor hun buurt. Verder wordt geïnventariseerd welke informatie de bewoners nodig hebben om een goed plan te kunnen maken. Tijdens de tweede avond ligt de focus op het geven van deze informatie (in deze situatie o.a. door de wijkpolitie, de gemeente en een ervaringsdeskundige inwoner met ggz-achtergrond), het stellen van vragen hierover vanuit de buurtbewoners en het maken van het Buurtplan door de buurtbewoners.

Naast het deur-tot-deur aanbellen om bewoners uit te nodigen, gaat Westermann bewust langs bij al lopende activiteiten. "Er is een eetcafé, waar burens voor elkaar koken. Daar zijn een buurtbewoner en ik langs geweest om de aanwezigen uit te nodigen. Ook hebben buurtbewoners uitnodigingen bij apotheker en arts neergelegd en hebben we een artikel gepubliceerd in het wijkblad".

Twee bijeenkomsten

Op de startavond komen 35 bewoners die mee willen denken en doen. Een mooie opkomst, weet Westermann. Zij legt de buurtbewoners uit wat een wijkexpeditie is, hoe het werkt en legt hen vraag één voor: Wat vind jij belangrijk in de wijk? Waar loop jij warm voor? Om het gesprek in goede banen te leiden gebruikt Westermann de praatstok-methode (talkingstick), waarbij iedereen aan de beurt komt om te spreken (en men zelf kiest om daar gebruik van te maken of niet). Zo wordt naar iedereen geluisterd, iedereen telt. Dat bevalt de aanwezige buurtbewoners heel goed. Ze reageren ook op de tweede vraag: De gemeente weet dat er eenzaamheid is in de stad. En ook dat inwoners te maken hebben met onbegrepen gedrag. Herkennen jullie dat in jullie wijk? Zo ja: wat raden jullie aan om te doen?

De buurtbewoners brengen duidelijke punten naar voren. Ze geven aan dat wanneer zij klachten doorgeven aan wijkagent of het sociaal team, ze 'nooit meer horen of/wat er nou eigenlijk mee gebeurt'. Zij willen hier graag informatie over. En ook over: wie moet je nou voor wat bellen, en wanneer bel je nou 112 en wanneer de politie van de wijk?

Er ontstaat ook een gesprek over verward of onbegrepen gedrag. Een aantal inwoners met een rugzakje noemen een zorgpunt: Iedereen kan je zomaar melden als je vreemd doet. Je bent vogelvrij als je wat apart

² Community building – daaronder verstaan we in het algemeen vormen van samenlevingsopbouw, gemeenschapsopbouw of gemeenschapsvorming. Met als doel het verbinden van verschillende mensen en groepen in de wijk. Het bestaat uit activiteiten die de kwaliteit en samenhang van de (lokale) gemeenschap versterken. Bijvoorbeeld door ontmoetingsmogelijkheden te creëren of door samen te werken met andere (wijk)initiatieven. Vaak is daarbij extra aandacht voor kwetsbare groepen (Lorkeers & Duivendoorn, 2020). Kringwijs vertaalt dat als volgt: "Het helpt onze samenleving om te verbinden, te betrekken, horen, gehoord te worden, in gesprek te zijn en te blijven. Vanuit mensen en niet voor mensen. De regie laten waar deze hoort en niet ingrijpen in andermans leven en niet besluiten nemen over de hoofden van mensen heen."

³ in Afrika gebruikt door Mandela als democratisch instrument om de grote verzoening na Apartheid te faciliteren.

gedrag vertoont. Andere bewoners onderkennen dat, maar vragen zich ook af, wie moeten we dan bellen (als we ons zorgen maken of overlast ervaren)? Westerman stelt voor om iemand met ervaringen met ambulante ggz-behandeling uit te nodigen voor de tweede avond. “Wat vinden jullie ervan als zij komt vertellen hoe zij wonen in de wijk ervaart?” Daar voelt iedereen wel voor.

Tijdens de tweede expeditie-avond in Nieuwegein ligt de focus op het maken van concrete plannen. Westermann start de avond met een informatieronde over de thema's die tijdens de startavond naar voren kwamen. Goede informatie is namelijk nodig om een goed plan te maken. Zo is er de uitleg van de wijkagent. Een dijk van een vent, volgens Westermann. Hij vertelt heel duidelijk wat er allemaal gaat draaien zodra je een klacht hebt of een melding doet. Er is iemand van de gemeente die initiatieven in de wijk aanmoedigt en Westermann heeft een bewoner ‘met een rugzakje’ uitgenodigd die vertelt over zijn beleving van wonen in de wijk en wat belangstelling van burens voor hem betekend hebben. In het tweede deel van de avond werken de bewoners in subgroepen met elkaar aan concrete acties voor hun buurt. Zo vormt zich een door de buurt gedragen plan. De interactie is groot.

Een plan en ‘werkgroepen’.

Westermann geeft in de bijeenkomst aan dat niet alles in twee avonden uitgewerkt kan worden. Er kunnen werkgroepjes met onderdelen van het plan aan de slag gaan. Dat idee oogst bijval. Een aantal bewoners wil graag meedoen. Onder hen ook inwoners die ervaring hebben met ambulante ggz-behandeling, zo blijkt op een later moment. Na de bewonersavonden zit de taak van de denktank erop.

De werkgroepen gaan verdere activiteiten uitwerken. Zij nemen elk een onderdeel van het plan voor hun rekening. Bij elke werkgroep sluit een wijkprofessional aan, zoals de wijkagent, een sociaal werker, enzovoorts – op uitnodiging van de deelnemers aan de werkgroep. Op verzoek van de gemeente krijgen de leden van de werkgroepen begeleiding van Westermann hoe de plannen uit te voeren, waarbij de nadruk ligt op het uitvoeren van de ideeën van de bewoners. Westermann zorgt voor het verbinden van de plannen aan inwoners en, daar waar bewoners dit aangeven, aan professionele partners in de wijk. Na het denken en samenspreken komt het nu aan op het doen.

Veelal hebben inwoners in wijken zoals hier beschreven meer support nodig bij het participeren in de werkgroepen. Een datum afspreken om bij elkaar te komen is niet genoeg. Westermann belt regelmatig ieder lid van de werkgroepen een dag van tevoren nog even op om ervoor te zorgen dat mensen ook daadwerkelijk durven en kunnen komen.

DE EFFECTEN EN RESULTATEN VAN DE AANPAK

De wijkexpeditie heeft duidelijk een proces op gang gebracht, waarbij inwoners initiatieven ontplooiën voor én met elkaar. Ze doen dat op basis van een door bewoners zelf gemaakt plan en werkgroepen.

Westermann ziet ook dat het snel resultaat oplevert. Zo spreekt een werkgroepje een experiment af: vanaf nu gaan ze een test doen met ‘elkaar groeten op straat’. Uitgaande van het idee: kan geen kwaad – en kijken wat er gebeurt. De aanwezigen staan daarmee meteen in de actiestand en delen later enthousiast met elkaar de positief ervaren effecten.

Een ander werkgroepje gaat met de wijkagent na hoe ze het verbeteren van de veiligheid en het storende gedrag van de scooters het best kunnen aanpakken. Ze buigen zich over concrete overlastpunten. Wie zijn betrokken bij die storende situaties: wat willen zij? En wat kan je doen? De bewoners en de wijkagent

bespreken met elkaar wat de rol van de wijkagent en wat de rol van de buurtbewoner is. Dat helpt bij het goed omgaan met grenzen van wat een buur kan en een agent mag doen.

Een andere werkgroep gaat aan de slag met een buurtfolder waarin handige telefoonnummers staan voor hulp in de wijk en tips die bij alle buurtbewoners in de bus valt. Daarop staan foto's en citaten van de wijkagent, mensen van het sociaal wijkteam, de contactpersoon van de gemeente. De werkgroep stemt de flyer af met alle partijen, legt de koppeling met een gastvrouw/man per flat en voegt er uitspraken en tips bij op de achterkant om te zorgen dat het voor iedereen in de wijk ook echt een herkenbaar verhaal is.

Westermann noemt nog een voorbeeld van eigen initiatief. De verderop gelegen buurthuiskamer blijkt voor een aantal bewoners van een flat te ver uit de buurt en niet toegankelijk. Zij vormen een werkgroep om in hun flat een vrijstaande woning in te richten als extra huiskamer en contactadres. In de nabijgelegen kringloopwinkel vinden ze leuke en handige spullen voor de buurthuiskamer.

De effecten van de resultaten zijn volgens Westermann als volgt:

- Er zijn **door de buurt gedragen verbeteracties** en er zijn werkgroepjes die zaken oppakken rond veiligheid, buurtkamer, onderhoud aan publieke ruimten, groeten op straat, enzovoorts. Deze werkgroepen krijgen support op zo'n manier dat de regie bij de buurtbewoners blijft. De focus is zowel op het prettig samenleven in wijk als op het goed omgaan met en in overlast situaties.
- De **inwoners die zelf ervaring hebben (gehad) met ambulante ggz-behandeling** maken ook deel uit van de werkgroepen. Ze geven bijvoorbeeld advies over het leggen van 'hoe-gaat-het-met-je contact'. En denken mee over het contact aangaan met buurtbewoners die volgens sommigen vreemd reageren.
- Tijdens en door de wijkexpeditie is er meer **samenwerking** tussen **bewoners**. Deze doen ervaring op in het **omgaan met onderlinge spanningen**.
- Er is een **sociale (buurt-)kaart** gemaakt met o.a. adressen voor hulp en contactpersonen waar je terecht kunt met vragen en signalen van overlast. De kaart is destijds in gebruik genomen, gekoppeld aan een gastvrouw/man per flat. Bij overlast benaderen inwoners ook elkaar zelf; ze zoeken elkaar op en overleggen om tot een passende oplossing te komen.
- De deelnemende bewoners ontmoeten elkaar tijdens de expeditie en luisteren meer naar elkaar in het gesprek over spanningen. Zij zijn van passanten, **buurtgenoten geworden**. Eerder liepen ze elkaar voorbij; nu kennen ze elkaar bij naam, geven ze zelf aan. De interesse groeit in elkaars situatie en welzijn. Een voorbeeld zijn de wekelijkse zelf-georganiseerde koffieochtenden in de eigen buurtkamer.
- De opvattingen van betrokken bewoners over **wat werkt bij spanningen** in de wijk zijn **bekend**. Alle bewoners zijn geïnformeerd over helpende adressen en contactadressen per flat.
- **Welzijnsorganisaties** die in de wijk een rol spelen, kunnen hun **diensten en activiteiten afstemmen** en meewerken aan positieve resultaten van de wijkexpeditie. De procesbegeleider bewaakt dat zij dat doen vanuit een ondersteunende houding.
- De **gemeente** doet meer ervaring op met een **ondersteunende en faciliterende rol**. Ze laat zich leiden door wat de wijkbewoners zelf aangeven als noodzakelijk en goed.

VERBETERPUNTEN VANUIT DE PRAKTIJK

- De gemeente, welzijnsorganisaties en partners in de wijk hebben een convenant ondertekend. Zo'n convenant is een stap in de goede richting. Het operabel maken daarvan binnen een organisatie is daarmee niet geregeld. Daar is aandacht en actie voor nodig.

- Het uitgangspunt – inwoners regie geven bij verbeteringen – vraagt om voortdurende aandacht van de procesbegeleider en de betrokken professionals. Het lukt ‘de systeemwereld’ niet altijd om goed aan te sluiten bij dit uitgangspunt. Zo kan bijvoorbeeld het ophangen van een koekoeksklok in een buurthuiskamer ‘niet toegestaan’ worden, omdat het niet past in het concept van het wijkcentrum.
- Het is van groot belang om de inwoners serieus te nemen, geeft Westerman aan. Je ziet soms dat er een neiging is – vaak vanuit goede intenties – om het ‘stokje toch weer over te nemen’ van de inwoners. Dat professionals beslissen wat er moet gebeuren. Echter: het plan is niet van professionals, het is niet van Kringwijs, het is van deze buurtbewoners! Samen doen, of soms: overnemen, is enkel van belang als het gaat om de *uitvoer*, zeker als het gaat om ingewikkelde (systeem)procedures. Maar NIET als het gaat om de regie. Het vraagt lef en creativiteit van de systeemwereld om te kijken hoe je dat kunt realiseren en faciliteren.
- Ook borging bij inwoners én professionals – zodat effecten blijven en zich verder ontwikkelen – blijkt essentieel. Lastig hierbij blijken personeelwisselingen onder professionals. Bijvoorbeeld: buurtkaarten worden ‘niet meer up to date’ gemaakt’.

REFLECTIE OP DE CASUS VANUIT DE LITERATUUR

In deze casus is er sprake van overlast en een gebrek aan sociale cohesie. De sfeer lijkt het best te beschrijven door de term ‘ongemak’, gekoppeld aan overlastmomenten. In deze fase van polarisatie begrijpen bewoners elkaar niet. Er is een ongemakkelijke sfeer waarbij mensen langs elkaar heen leven. Daarnaast is er stille problematiek achter de voordeur: eenzaamheid en weinig contact tussen de bewoners onderling.

Om iets aan deze situatie te veranderen, zet Westermann in op het werken aan community building, door middel van een Wijkexpeditie. Een onderdeel van deze werkwijze is dat de buurtbewoners met elkaar aan de slag gaan met onderwerpen die in de buurt of wijk leven: zo bevordert het positief sociaal contact tussen bewoners. Het inzetten van sociaal contact is een beproefde methode om onder andere vooroordelen tegen te gaan en scheidingslijnen tussen groepen te overbruggen (Van Wonderen & Felten, 2020). Ook ontdekken betrokken buurtbewoners door het deelnemen wat zij kunnen toevoegen aan de buurt en – wanneer bij hen niet bekend – hun eigen talenten. Daarmee wordt hun zelfredzaamheid gestimuleerd. Zelfredzaamheid (of zelfmanagement of eigen kracht) betekent dat mensen (hier: bewoners) zelf en samen met hun sociale netwerk hun hulpvraag kunnen verwoorden en beantwoorden, zo veel mogelijk onafhankelijk van professionele ondersteuning. Dit stimuleert vervolgens bewustzijn van eigen regie: de macht die burgers/cliënten hebben over het eigen leven (Rensen, 2016, Boumans, 2012). En daarmee groeien buurtbewoners die actief deelnemen aan zo’n wijkexpeditie. Dit proces wordt versterkt doordat de bewoners zelf eigenaar zijn van een werkende aanpak.

Gemeente en professionals in de wijk hebben een rol in het stimuleren van empowerment. Dat begint met het stimuleren van eigen regie. Westermann geeft aan dat het niet meevalt om de regie bij de bewoners te laten. Wat werkt bij het versterken van eigen regie voor professionals (Meinema, 2017) zijn gelijkwaardigheid en gericht zijn op wensen en mogelijkheden om samen te zoeken naar duurzame oplossingen die passen bij iemands belevingswereld. Ook moet er voldoende ruimte zijn om de eigen regie te voeren. En dat betekent dat professionals organisatorische en regelruimte krijgen om de eigen regie van mensen te kunnen ondersteunen.

Door het samenwerken aan een gemeenschappelijke taak of belang, gericht op de eigen beleving van prettig samenleven, heeft de Wijkexpeditie duidelijk een proces op gang gebracht. Er ontstaat wederzijds begrip en het ongemak in de wijk vermindert of verdwijnt (De Wijkverbinder.nl, z.d.). Verschillende bewoners snappen elkaar beter en het contact is vanzelfsprekender, waarbij inwoners initiatieven ontplooiën voor en met elkaar. Op basis van een plan en in werkgroepen. Ook effectief is het organiseren van sociaal contact dat erop gericht is dat mensen zich beter in elkaar kunnen verplaatsen waardoor empathie ontstaat en de afstand tussen mensen kleiner wordt. In deze casus is ervoor gekozen om buurtbewoners met elkaar in contact te laten komen via de Wijkexpeditie. Samen werken aan onderwerpen die in de buurt of wijk leven, biedt de mogelijkheid om in de buurt van betekenis te zijn. Daarnaast initiëren ze het gesprek over wenselijke omgangsvormen in de buurt en hoe naar elkaar om te kijken. De laatste punten worden in de Buurt voor Iedereen (Van Bergen et al., 2019) als kenmerk genoemd om een toegankelijke en stabiele buurt te realiseren. De overige kenmerken zijn: 1) een onderling open houding; 3) aanwezige hulpbronnen en voorzieningen zijn betrokken en dragen een steentje bij en 5) bewoners voelen zich veilig en men spreekt elkaar aan als dat niet zo is.

Daarnaast benoemt Westermann dat ze regelmatig individuele leden van werkgroepen opbelt om hen te stimuleren om daadwerkelijk te komen. Dit is nodig, omdat niet iedereen evenveel doenvermogen (WRR, 2017) heeft. De begeleidende professional kan daar een handje bij helpen, door mensen te stimuleren en nog eens expliciet uit te nodigen.

Deze werkwijze richt zich niet expliciet op het verminderen van eenzaamheid. Als dat de bedoeling is, dan is er meer nodig. Om eenzaamheid tegen te gaan, is het nodig om te werken aan sociale vaardigheden, betekenisvolle sociale rollen, betekenisvol contact, praktisch ondersteunen, ontmoeten en zinvol bezig zijn (van der Zwet et al., 2020). De Wijkexpeditie biedt mensen wel de mogelijkheid om aan te haken. Daarmee creëert het ontmoetingsmomenten, gekoppeld aan zinvol bezig zijn. Doordat bij alle bewoners iemand langs de deur komt, nodigt deze werkwijze zeker uit om mee te doen. Daar zullen een aantal bewoners zeker voordeel van ondervinden; wellicht ook mensen die eenzaamheid ervaren. Voor mensen die te maken hebben met ernstige vorm van eenzaamheid, is deze uitnodiging niet meteen voldoende. Om hen over de drempel te helpen, is een intensievere vorm van betrekken nodig.

Hoe het andere probleem in de buurt – incidenten en overlast – er voor staat, blijkt niet uit de beschrijving. Een verbeterde sfeer zal bijdragen aan vermindering van overlast: mensen hebben dan meer respect voor de omgeving. Maar helemaal vanzelf lost het niet op. Dat vraagt wel om aandacht. De gevormde werkgroepen besteden hier wellicht aandacht aan. Anders voegt het wel toe om als professional in de buurt hier oog op te houden. Zodat vervelende incidenten niet de aanleiding zijn waardoor het enthousiasme in en voor de buurt tempert. Want dat effect kunnen incidenten wel hebben.

BRONNEN

Bergen, A. van, Xanten, H. van, Vries, S. de, Rensen, P., Meinema, T. (2019). *Een buurt voor iedereen*. Utrecht: Movisie.

Boumans, J. (2012). *Naar het hart van empowerment Deel 1 Een onderzoek naar de grondslagen van empowerment van kwetsbare groepen*. Utrecht, Movisie.

De Wijkverbinder (z.d.). *Verbindend contact in jouw wijk: waarom het werkt en hoe jij vandaag nog aan de slag kan!* Geraadpleegd op 8 december 2021, van www.dewijkverbinder.nl.

Lorkeers, L.J., Duivenvoorden, A. (2020). *Samenlevingsopbouw in de wijk: wat is dat?* Den Haag: Platform31.

Meinema, T. (2017). *Wat werkt bij eigen regie?* Utrecht, Movisie

Rensen, P. (2016). *Zonder empowerment geen participatiesamenleving*. Utrecht: Movisie

Wonderen, R. van & Felten, H. (2020). *Waarom contact werkt. Het wat en waarom van sociaal contact tussen mensen die verschillen in afkomst en religie*. Utrecht: Kennisplatform Integratie & Samenleving.

WRR (2017). *Weten is nog geen doen. Een realistisch perspectief op redzaamheid*. Den Haag: Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid.

Colofon

Auteurs: Evelien Damhuis, Martin van de Lustgraaf, Margit van der Meulen en Joline Verloove

Met dank aan: Elke Westermann, Kringwijs

februari 2022

© Movisie

Te downloaden via: www.movisie.nl

Deze publicatie is mogelijk gemaakt door financiering van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.

kennis en aanpak van
sociale vraagstukken

Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Movisie: kennis en aanpak van sociale vraagstukken

Movisie is hét landelijk kennisinstituut voor een samenhangende aanpak van sociale vraagstukken.

Samen met de praktijk ontwikkelen we kennis over wat echt goed werkt en passen we die kennis toe. De unieke rol van Movisie is het versnellen van leerprocessen. We zijn alleen tevreden als we een duurzame positieve verandering voor mensen in een kwetsbare positie realiseren.

Kijk voor meer informatie op www.movisie.nl